

RAPPORT – EKSTERN PERIODISK EVALUERING AF STUDIEPROGRAMMET MASTER I
LANDSKABSARKITEKTUR V. UIT & AHO
MAJ 2025

Nærværende rapport er udarbejdet af det eksterne evalueringspanel bestående af,

Jonna Majgaard Krarup (JMK) (leder og videnskabelig repræsentant)

Pål Dixon Sandberg (repræsentant for praksis)

Anders Larsson (videnskabelig repræsentant)

Sindre Berg Bekkåsen (studerterrepræsentant)

Pr.27.6.2025 er der tilføjet en opklarende definition af term på s. 4 (JMK)

INTRODUKTION, BAGGRUND OG GRUNDLAG

Indledningsvist vil vi gerne takke for den tillid, den positive ånd og store imødekommenhed vi er blevet mødt med under arbejdet med evalueringen.

Tusinde tak til studerende, undervisere og forskere samt til repræsentanter for ledelserne og administrationerne ved UiT og AHO.

Også stor tak til de 5 tidligere studerende og 1 nuværende arbejdsgiver som med stor velvilje også har bidraget til vores arbejde.

Det har været en stor fornøjelse at samarbejde med alle involverede ved AHO og UiT, ligesom det har været en stor fornøjelse, at vi i 4 i evalueringspanelet har fået lov til at lære hinanden at kende og sammen arbejde med evalueringen.

Nærværende rapport er udarbejdet på baggrund af Mandat af 8.10.2024,

EKSTERN PERIODISK EVALUERING AV STUDIEPROGRAMMET MASTER I LANDSKABSARKITEKTUR – UIT NORGES ARKTISKE UNIVERSITET OG ARKITEKTUR – OG DESIGNHØYSKOLEN I OSLO.

Formålet med evalueringen er at,

- *‘vurdere hvordan studietilbudets nivå og innhold fremstår i forhold til det fremste innen fagfeltets forskning og fagdidaktikk innen landskapsarkitektur.’*
- *‘vurdere studietilbudets relevans for samfunns- og arbeidsliv.’*

Samt at komme med konkrete forslag til, hvordan studietilbuddet kan videreudvikles.

Følgende temaer er ønsket evalueret,

- Programdesign- og ledelse
- Inntakskvalitet
- Kvalitet i undervisning og vurdering
- Relevanskvalitet
- Rammekvalitet
- Læringsutbytte

- Studieprogrammenes relevans for samfunns- og arbeidsliv

Som baggrund for evalueringen har vi har haft adgang til en række dokumenter herunder,

- Studiekvalitetshåndboken
- Studieplan og emnebeskrivelser (fra oppstart)
- Kandidatundersøkelser
- Studiebarometeret (fra oppstart)
- Studieprogramevalueringer og emneevalueringer (fra oppstart)
- Søker- og opptakstall, gjennomstrømning, frafall og annen relevant statistikk
- Kvalitetsrapporter
- Årsrapporter
- Egen evaluering av studieprogrammet

Inden vores besøg på de to institutioner d. 27 og 28 februar 2025, blev der afholdt fire arbejds møder via Zoom med deltagelse af alle 4 panelmedlemmer, samt et Zoommøde med institutlederne, Julie Lending (UiT) og Hanna Charlotta Dencik Petersson (AHO), samt, Anette Gjerde og Merete Blichfeldt, repræsentanter for administration på henholdsvis UiT og AHO.

Sidstnævnte møde havde til formål, at præcisere oplysninger og få svar på spørgsmål der vedrører sammenhængen mellem den nuværende 5-årige integrerede masteruddannelse og den forudgående pilotuddannelse.

D. 27 og 28 februar 2025 besøgte vi de to institutioner, hvor vi blev introduceret til institutionerne, uddannelsen, studiesale og værksteder etc.

Under besøgene foretog vi en række interviews af nuværende studerende, undervisere og forskere, samt af repræsentanter for ledelsen, programstyret og det administrative personale ved de to institutioner.

To af panelets medlemmer kontaktede efter vores besøg i Oslo og Tromsø nogle af de færdiguddannede kandidater, samt deres arbejdsgivere for at uddybe vores forståelse af uddannelsens relevans i praksis.

Efter besøgene på de to institutioner er noter, kommentarer, overvejelser og anbefalinger fra de 4 panelmedlemmer samlet af JMK, hvorefter udkastet til nærværende rapport er kommenteret, diskuteret og tilrettet i fællesskab. Der har i dén forbindelse været afholdt ét møde via Zoom.

Vi har i panelet haft særligt fokus på, hvordan uddannelsen fungerer i dagligdagen for de studerende, for undviserne og forskerne og i relation til det studieadministrative og ledelsesmæssige set-up.

Vores leit-motif for arbejdet kan således beskrives som, *'The proof of the pudding is in the eating.'*

Vores evaluering og anbefalinger er, ligesom uddannelsen, båret af gode hensigter, og det er vores forhåbning, at vores kommentarer og anbefalinger vil give anledning til produktive diskussioner mellem studerende, undervisere og forskere af uddannelsen som helhed og i udvikling af konkrete specifikke administrative, faglige og didaktiske tiltag, samt at disse vil blive understøttet af ledelserne og det studieadministrative personale på såvel UiT som på AHO med det formål at understøtte videreudviklingen af en allerede flot uddannelsen til fælles bedste.

VURDERINGER, ANBEFALINGER OG KOMMENTARER

*'Det er bedre end vi forventede'*¹

Først vil vi gerne slå fast, at vi finder at den integrerede 5-årige master i landskabsarkitektur i international sammenhæng er en flot uddannelse der vidner om høje ambitioner, gode hensigter og et højt kvalitativt niveau. Det er vores indtryk, at AHO og UiT sammen er nået langt i udviklingen og implementeringen af uddannelsen på trods af at uddannelsen kun er 7 år gammel.

Vi har mødt en stærkt engageret ledelse og en fagligt stærk underviserstab, som tydeligvis brænder efter at uddanne landskabsarkitekter, kvalificerede til at arbejde med vores sårbare landskaber - et tema landskabsarkitekter i stadigt stigende grad må og skal forholde sig til qua det stadigt større pres der er og vil komme på landskaberne fremadrettet som følge af de pågående forandringer i klima, biodiversitet, økonomi, ressourcespørgsmål, geopolitik og demografi.

Vi vil gerne fremhæve tre styrkepositioner ved uddannelsen, Organiseringen af uddannelsen i de første tre år i en urban sammenhæng i Oslo og de afsluttende 2 år i det subarktiske Nordnorge er unik i international sammenhæng.

For det andet, at på trods af uddannelsesstilbuddet er nyt og af lille skala (kvantitativt) er det lykkedes at opnå høj faglig kvalitet og stor bredde ved at samorganisere uddannelsesstilbuddet med andre uddannelsesstilbud internt på såvel AHO og UiT, samt med fagligt relevante samarbejdspartnere fra andre uddannelsesinstitutioner.

En tredje styrkeposition ligger i uddannelsens fokus på kritisk tænkning, at forstå og kunne 'læse' landskabernes 'fortællinger' i kombination med en kunstnerisk ambition og bestræbelse, og en socio-økologisk forståelse som fundament for at kunne arbejde med landskabsarkitekturfagligt design og problemløsninger.

De to hovedspørgsmål vi blev bedt om at undersøge,

- *'vurdere hvordan studietilbudets nivå og innhold fremstår i forhold til det fremste innen fagfeltets forskning og fagdidaktikk innen landskapsarkitektur.'*
- *'vurdere studietilbudets relevans for samfunns- og arbeidsliv.'*

kan vi besvare således,

på baggrund af vores gennemgang af det tilgængelige materiale om studietilbuddet og vores interviewundersøgelser vurderer vi overordnet set at,

- studietilbuddets niveau og indhold fremstår på niveau med det fremmeste indenfor fagfeltets forskning² og fagdidaktik i landskapsarkitektur
- studietilbuddet har høj relevans for samfunds- og arbeidsliv.

¹ Flere af de studerende svarede at deres forventninger til studiet ikke bare bliver indfriet, men at studiet faktisk også overgår deres forventninger.

² En specifik evaluering af forskningsarbejder, forskningsstrategier og rammeforhold for forskningen ved UiT og AHO har ikke indgået i mandatet for nærværende vurdering. Men på baggrund af materialet, interviews og præsentationerne af uddannelserne i forbindelse med vores besøg på institutionerne, samt yderligere søgning på forskningsdatabaser og forskere tilknyttet uddannelsen bemærker vi en høj grad af emnesammenfald og udveksling mellem forskningsemner og undervisningsforløb.

Vores samlede vurdering af studietilbuddet udfoldes i det følgende i en række nedslag omkring forhold og aspekter som vi mener p.t. er de vigtigste at videreudvikle og forbedre. Vi har dermed valgt at afvige en lille smule fra rækkefølgen af spørgsmål listet op i mandatet, idet vi i vores arbejde med evalueringen blev opmærksomme på sammenhænge mellem spørgsmålene og forhold, der efter vores besøg og interviews står tilbage som det væsentligste for os. Det er vores håb, at kommentarerne og anbefalingerne vil give anledning til såvel administrative og faglige diskussioner, samt konkrete tiltag på de respektive institutioner, og imellem dem.

RAMMEFORHOLD

Anbefaling: Flere faste underviser-/forskerstillinger - specifikt på AHO

Uddannelsen begynder så småt at gå fra en eksperimentel opstartsfase til en mere etableret fase.

Det er vores indtryk, at starten har været meget vellykket, og de studerende føler, at deres forventninger ikke bare er blevet indfriet, men at uddannelsen faktisk er bedre end de forventede. Også undervisere og ledelserne udtrykker at deres forventninger til uddannelsen er blevet indfriet, men flere af underviserne peger også på at arbejdsindsatsen for dem har været enorm, og, at de er slidte.

Der ligger nu en stor udfordring i at tage uddannelsen fra den tidlige 'forelskelses- og eksperimenterende fase' ind i et mere etableret 'kærlighedsforhold', med et tydeligere samarbejde og mere faglig udveksling mellem AHO og UiT, mere fælles administration, og ikke mindst udvikling af fælles rutiner og kommunikationskanaler osv.

Et vigtigt aspekt i dette er, at AHO har få faste underviser- og forskerstillinger sammenlignet med UiT. Vikar- og korttidsansatte lærere etablerer ikke lige gode og langvarige relationer til hverken deres hjemmeinstitution eller til deres kollegaer i Tromsø, ligesom en mere kontinuerlig og erfaringsbaseret udvikling af undervisningsmateriale og didaktik kan lide under, evt. gå tabt, ved ofte gentagne undervisnerskift. Med termen, korttidsansatte, mener vi ansatte som ikke er fuldtidsansatte og/eller som er ansat i tidsbegrænset stilling.

På trods af den skalamæssigt lille uddannelse med et begrænset antal studerende er en af vores vigtigste anbefalinger derfor, at muligheden for at oprette og besætte flere faste underviser-/forskerstillinger på AHO undersøges og iværksættes fremadrettet.

Især i betragtning af, at det fortsatte og mere etablerede forhold mellem de to institutioner vil kræve flere fælles strategier og rutiner der gør programmet mindre afhængigt af enkeltpersoner i undervisningen, ligesom der er behov for at opbygge en fælles faglig kultur mellem de to institutioner. Underviserne ved AHO og UiT gav meget tydeligt udtryk for at den nuværende praksis med mange korttidsansatte fagkollegaer ikke er bæredygtig i længden. Fra UiT's side spørges der, 'Hvem er underviserne på AHO?'

Med den nuværende praksis med mange korttidsansatte undervisere på AHO kommer enkeltpersoner blandt de fastansatte undervisere til at bære store og mange arbejdsbyrder herunder administrative opgaver - det slider unødigt på underviserne og forringer deres muligheder for at bedrive forskning, ligesom det er en strukturel risikabel praksis at stå på så få ben for en undervisnings- og forskningsinstitution.

UDDANNELSEN SET I ET INTERNATIONALT UDDANNELSESPERSPEKTIV

Anbefaling: Muligheden for at indføre en formel bacheloruddannelse bør undersøges.

Opbygningen af uddannelsen i en 3+2 med de første tre år i Oslo og de 2 sidste i Tromsø ligner på overfladen den uddannelsesopbygning som Bologna-processen³ angiver, og som de fleste højere uddannelser i Europa følger, men er det ikke, idet der ikke er en bacheloreksamen efter de første tre år. De studerende står derfor uden et bachelorbevis efter de første tre års studier.

Dette opleves af flere studerende som en barriere hvis de evt. skulle ønske sig at skifte til en anden uddannelsesinstitution for at færdiggøre deres uddannelse der.

Et andet forhold som taler for at uddannelsen fremadrettet følger Bologna-direktiverne er, at de studerende oplever deres uddannelsesforløb mere som et forløb på to separate institutioner end som en fælles uddannelse.

Da det samtidigt er vores opfattelse, at uddannelsen med dens fokus på kritisk tænkning og problemløsning desuden synes at udgøre et godt supplement til for eksempel uddannelsen på NMBU, der er mere redskabs- og færdighedsorienteret, kunne der ligge et spændende potentiale i at åbne for mere udveksling mellem uddannelsen på AHO og UiT og andre uddannelser indenfor området.

Det ville også kunne pege på et bredere og mere alternativt arbejdsmarked for de færdiguddannede kandidater.

Det er yderligere vores vurdering, at studietilbuddet i et større regionalt og internationalt perspektiv i kraft af dets fokus på de klimatiske forandringsprocessers samfundsmæssige og faglige betydninger, og potentialer, og dets fine faglige indhold og opbygning, vil være attraktivt for mange internationale studerende – her vil en struktur der følger Bologna-direktiverne gøre det lettere både at tiltrække dem, ligesom det vil være lettere rent administrativt at håndtere for institutionerne.

FLYTTEPROBLEMATIK

I forlængelse af ovenstående blev der peget på, at informationerne om studiets opbygning med tre år i Oslo og to i Tromsø er uklare og argumentationen utilstrækkelig.

Studerende v. AHO gav udtryk for at de følte sig lidt lurede og pressede til at skulle flytte til Tromsø, hvilket de oplever som demotiverende.

De studerende efterlyser således mere transparens og information om studiets opbygning, dets baggrund, organisering og sammenhæng mellem to institutioner med næsten 2000 km indbyrdes afstand.

Vi er enige med de studerende heri, men forstår også institutionernes bekymring for om de studerende ikke ønsker eller kun nødtigt vil flytte til Tromsø for at færdiggøre deres uddannelse her når de evt. allerede er flyttet til og har etableret sig i Oslo, men det er ikke en tilstrækkelig grund. Evt. flytteproblemer må kunne løses på anden vis.

De studerende forstår at der kan være en bekymring omkring flytteproblematikken hos lederne og underviserne, men beder om at bekymringen kommunikeres åbent og klart til dem så man kan tale om den.

³ Bologna-processen: det mellemstatslige europæisk samarbejde om at skabe et fælles rum for videregående uddannelser i Europa. Bologna-deklarationen blev vedtaget i juni 1999 af undervisningsministre for i alt 29 europæiske lande. Samarbejdet har blandt andet til formål at fremme mobilitet for såvel studerende som lærere, samt kvalitet i uddannelserne.
(<https://ufm.dk/uddannelse/internationalisering/internationalt-samarbejde-om-uddannelse/bologna-processen>)

Samtidigt hører vi fra studerende v. UiT at de er meget glade for studiet i Tromsø og specifikt, at de er meget tilfredse med den lille (kvantitative) størrelse på uddannelsen her, som de ser som en kvalitet og et forhold der fremmer en god og uformel faglig dialog mellem studerende og underviserne. De fremhæver det store engagement underviserne i Tromsø udviser, samt at lokalerne i Tromsø med køkkenet som hjertet og bindeled i hverdagen er betydningsfuldt for dem og understøtter studiemiljøet.

Mere information om studielivet, hverdagen og studierne på UiT, samt mere løbende udveksling og samarbejde mellem institutionerne vil kunne bidrage til at fjerne evt. flyttebekymringer – her vil formidling af studierne, studiemiljøet og hverdagen ved UiT peer-to-peer, altså de studerende imellem, være værd at overveje som et middel til at nedbryde barrierer og aflive evt. fordomme.

RELEVANS FOR SAMFUND OG ARBEJDSLIV

Anbefaling: Uddan til et større og bredere arbejdsmarked samtidigt med at uddannelsens fokus skærpes

Adspurg om, hvordan ledelserne og underviserne arbejder med samfunds- og arbejdslivs relevans i uddannelsen, var svaret at man sigter efter at uddanne robuste kandidater som kan agere i et arbejdsmarked og samfund præget af forandringer relateret til klima, biodiversitet, økonomi, demografi og geopolitik. Robusthed hos de studerende fremmes i undervisningen ved at understøtte evnen til kritisk tænkning og til at stille spørgsmål og problematisere fremfor at fokusere på mere redskabsorienterede færdigheder, som f.eks. projektering, lovstof og digitale færdigheder, der kendetegner uddannelsen hos NMBU. I tillæg hertil blev der peget på vigtigheden i at fremme kommunikative, repræsentations- og visualiseringskompetencer, samt at opbygge en selvtilid hos de studerende til at de kan påtage sig et fagligt lederskab.

De studerende udtrykker da også at de føler sig stærke i konceptualisering, kreativitet, repræsentation og designproces, men er samtidigt bekymrede for om deres eget niveau i redskabsfærdigheder.

Ligeledes bekymrer de studerende sig om, hvad det er for et arbejdsmarked de skal ud i og efterlyser en form for praksisperiode for at oparbejde en forståelse af, hvordan arbejdslivet fungerer, og, hvordan de selv passer ind i det.

I vores samtaler med 5 færdiguddannede kandidater bekræftede de ovenstående; deres evne til kritisk tænkning, konceptualisering, design proces forståelse er gode og relevante, og de bliver lyttet til af deres kollegaer. De oplever også at deres kvalifikationer i visualisering, repræsentation, og tegning er på niveau. Også evnen til at håndtere store skalaspænd og erfaringerne fra uddannelsen med at arbejde med de sårbare subarktiske landskaber bliver trukket frem som vigtige. Specielt kurset om rendrift, den samiske kultur- og landskabsforståelse bliver fremhævet som relevant for at identificere og forstå forskellige minoriteter og sårbare gruppers behov samt deres bidrag i et samfundsperspektiv, og ikke mindst i sammenhænge, hvor arealinteresser mødes og hensyn til minoriteters perspektiver, inklusion og repræsentation i f.eks. byrumsopgaver er i fokus.

Men usikkerheden omkring deres redskabsfærdigheder tager kandidaterne med sig fra studiet og ind i arbejdslivet; hos nogle af de færdiguddannede kandidater havde denne usikkerhed afholdt dem fra at etablere egen praksis efter endt studium. Det manglende færdighedsniveau udligner sig dog ved at arbejdet dels fordeles kollegaer imellem i praksis, dels ved at de selv bliver stærkere i f.eks. projektering og opnår viden om lovgivningsstoffet.

Såvel de nuværende studerende som de færdiguddannede kandidater accepterer og støtter studietilbuddets nuværende styrker og foci, men de ønsker sig en større tydelighed, information og hjælp fra institutionerne og undervisernes side til at danne sig et billede af, hvilke andre temaer, emner og redskaber som de ikke får med fra uddannelsen, for derved selv at kunne dygtiggøre sig heri og for at kunne spørge om hjælp hertil, ligesom de foreslår, at nogle af disse temaer og redskabsfag evt. kunne udbydes som valgfag i løbet af uddannelsen.

Samlet set udtrykker de alle stor taknemmelighed og stolthed over deres uddannelse og de færdiguddannede er begejstrede over deres første møde med arbejdslivet.

Men de ser også tydelige forbedringspotentialer ved uddannelsen, særligt omkring kommunikationsspørgsmål, samarbejde og koordinering både internt på AHO, og mellem AHO og UiT.

Adspurgte om, hvorfor ansætte en kandidat fra den 5-årige integrerende uddannelse, svarede en tegnestueleder ved en privat tegnestue, at kandidaterne er gode til at stille spørgsmål, de kan se de store linjer og sammenhænge, de har en solid arbejdsmetodik og gode analytiske evner. På tegnestuen er det ikke så meget erfaringerne fra det subarktiske landskab som tæller, men mere evnen til at forstå og analysere en given problemstilling og kontekst samt at kunne konceptualisere, hvilket arbejdsmarkedet efterspørger.

Den specifikke tegnestue har både kandidater fra den 5-årige integrerede uddannelse og fra den 2-årige masteruddannelse ansat, og peger på, at kandidaterne som har taget den 5-årige integrerede uddannelse har en særlig grundlæggende forståelse og tilgang til landskabsarkitektur med sig, og, at netop dette værdsættes højt hos tegnestuen. I sammenligning hermed betyder det svagere niveau i redskabsfagene mindre, da det kan dækkes på andre måder.

Det er vores vurdering, at de studerende fra den 5-årige uddannelse er godt trænet i kritisk tænkning, design konceptualisering og -proces udvikling, samt at de er mere problematiserende sammenlignet med andre norske landskabsarkitektuddannelser. Det er derfor ærgerligt, at alternative arbejdspladser og relationer til erhvervslivet ikke bliver fremhævet og konkretiseret mere i studietiden.

En færdiguddannet kandidat har netop fået job i en mindre kommune, hvor hun arbejder med arealforvaltning, udbygning, adgangsspørgsmål, naturressourcer og konfliktspørgsmål, alle sammen temaer og emner som hun har erfaring med fra uddannelsen. Men hun søgte jobbet på baggrund af et tip fra et familiemedlem – muligheden for at arbejde som landskabsarkitekt inden for det offentlige var ikke i fokus under uddannelsesforløbet.

De studerende ser stadig ud til primært at blive uddannet til traditionelle konsulentopgaver/privat tegnestuepraksis, mens der mangler landskabsarkitekter med netop de kompetencer der uddannes til på AHO og UiT hos f.eks. kommuner og myndigheder.

Fokus på et bredere arbejdsmarked vil også kunne give grundlag for flere studerende, hvilket kunne føre til f.eks. flere sideløbende studieforløb, valgfag, samt større muligheder for specialisering i løbet af uddannelsen, hvilket blev udtrykt som et ønske fra undervisere og ledelse på UiT.

Måske nogle af disse forhold vil kunne afhjælpes gennem et praktikophold på cirka et halvt semester?

KOMMUNIKATION, ERFARINGSOPSAMLING OG RUTINER

Anbefaling: Klar og entydig kommunikation via fælles kanal og fælles formater

Alle ved at entydig og klar kommunikation kan være svært, men det er ikke desto mindre en nødvendighed at stræbe efter at kommunikationen mellem undervisere og studerende, mellem ledelse, administration, undervisere og studerende, og mellem AHO og UiT udvikles til fælles bedste.

Når de studerende peger på, at arbejdsindsatsen med opgaver indimellem opleves overvældende, og, at det kan være svært at prioritere arbejdsindsats og tid, kan det blandt andet hænge sammen med manglende entydig og tilgængelig information fra institutionernes og de enkelte underviseres side.

Hvor findes relevant, opdateret, information, og hvilken kanal kommunikeres der via?

Hvor findes undervisningsmateriale, evalueringer og studieopgaver fra tidligere år?

Hvor findes kontakinfo til eksterne samarbejdspartnere og aftaler til brug i undervisningen?

En større opmærksomhed fra institutionernes side på sådanne spørgsmål, og flere til, vil ikke løse alle kommunikationsudfordringer omkring uddannelsen institutionerne imellem, heller ikke imellem administration, underviserne og de studerende, men det vil kunne hjælpe både underviserne og de studerende i deres dagligdag.

For de studerendes vedkommende har de naturligvis svært ved at kunne overskue studiet og dets enkelte elementer idet de er midt i deres egen læringsproces, men klar og entydig kommunikation omkring studiet kan understøtte en oplevelse af tryghed og overskuelighed i studiehverdagen og dermed styrke de studerendes tillid til, hvordan undervisningen er organiseret og planlagt, og hvem der har hvilke roller og ansvar.

For en ny underviser vil det være en hjælp at der er en overskuelig (infra-)struktur på plads, hvor forskellig information, formater, arbejdsgange, erfaringer, kontakinfo og studiemateriale er tilgængelig.

For institutionerne vil der være en hjælp at uddannelsen dokumenteres kontinuerligt, og, at der opbygges fælles procedurer hertil, og, at denne dokumentation er tilgængelig.

At de to institutioner har hver deres historik, atmosfære og fagligt fokusområde, og også gerne vil fastholde dette fremadrettet, bør ikke være en barriere for at uddannelsen opleves og fungerer som et fælles anliggende med et fælles fagkollegium. Her må manglerne på en fælles kommunikationsstruktur, arkivsystemer og samarbejde omkring undervisningen ikke stå i vejen.

PROGRAMDESIGN – OG LEDELSE; OPTAGELSESFORHOLD

Ovenstående kommentarer og anbefalinger omkring: *Rammeforhold; Uddannelsen set i et internationalt perspektiv; Flytteproblematik; Relevans for samfund og arbejdsliv, og Kommunikation, erfaringsopsamling og rutiner*, er efter vores vurdering de vigtigste forhold og udfordringer at tage fat på fremadrettet for AHO og UiT. I dette afsluttende afsnit vil vi kort adressere forhold nævnt i mandatet omkring, *Programdesign – og ledelse, Kvalitet i undervisning og vurdering, og Indtaks-kvalitet*.

Det er det en stor fornøjelse at mærke det store engagement og interesse hos lederne og undervisere ved både UiT og AHO i at udvikle uddannelsesbuddet. Studietilbuddet er som tidligere nævnt kommet godt fra start og står nu overfor at skulle både konsolideres og videreudvikles. Begge institutioner har p.t.

gode fysiske rammer, hvor de fine udstillingsmuligheder og specielt de meget veludstyrede og omfattende værkstedsfaciliteter, set fra Sverige og Danmark, er misundelsesværdige.

Ambitionen om at tilbyde en relevant uddannelse i landskabsarkitektur på et internationalt højt niveau skinner tydeligt igennem, og det smitter af på de studerende som mærker engagementet og begejstringen. Samtidigt hører vi fra studerende at arbejdsbelastningen indimellem er ret høj. En arbejdsbelastning på 40-42 timer/ugen⁴ bør tilstræbes og kan f.eks. kontrolleres i forbindelse med kursusevalueringerne. Ligeledes kan mere information om studieteknik også ses som en hjælp til de studerende.

Konkret fremhæver de studerende feltarbejdet og det at komme ud og se eksempler sammen, variationen i undervisningsformater, det tværfaglige og ikke mindst formgivningsøvelserne som det bedste ved undervisningen, men også at de derfor skal håndtere mange skift mellem undervisere og undervisningsformater.

Håndtering af skift mellem undervisere, formater og metodiske tilgange er svært, specielt i studiets første år, men det er også en del af læringen. Tydelig kommunikation om dette og hjælp til at udvikle studieteknik vil kunne hjælpe nogle studerende i at håndtere disse skift bedre.

For undervisernes vedkommende fremhæves selve opbygningen af uddannelsen som noget af det bedste, og gruppearbejde som noget af det mest udfordrende at få til at fungere.

Ligeledes er samarbejdet mellem de to institutioner en udfordring for underviserne, ligesom forholdet mellem det generelle og det specifikke i uddannelsen er en udfordring at balancere, samt hvordan økologi og biodiversitetsspørgsmål omsættes i design.

Dette er nogle faglige og didaktiske udfordringer som kræver kontinuerlig opmærksomhed blandt underviserne og som bør understøttes af ledelserne ved de to institutioner ved at allokere tid til at underviserne kan tage hånd om disse udfordringer på en faglig konsistent måde.

For ledelserne ved de to institutioner opleves engagementet blandt undervisere og studerende som noget af det bedste, ligesom kombinationen af det faktuelle og det kunstneriske ses som en stor styrke.

Uddannelsens organisering omkring projektudvikling og at den er studiobaseret, fremhæves også som en kvalitet og et særkende.

Derudover fylder, ikke overraskende, spørgsmål omkring studietilbuddets synlighed og samfundsrelevans, samarbejdsudfordringer og ressourcespørgsmål, hos ledelserne på AHO og UiT.

På UiT bemærkede vi en fin og uformel atmosfære og dialog mellem ledelse, undervisere og studerende, hvilket givet vis har at gøre med såvel det lille antal studerende men også med de fysiske rammer, der virkede socialt inkluderende, og fagligt understøttende.

Hvordan denne fine atmosfære fastholdes og videreudvikles parallelt med at studietilbuddet udvikles, og vokser, bliver et forhold der kræver opmærksomhed og skal arbejdes med fremadrettet på UiT.

Nogle af barriererne og udfordringer i samarbejdet omkring undervisningen og kommunikationen mellem AHO og UiT er allerede berørt ovenfor, men de studerende sammenligner også de to institutioner og ikke mindst undervisningen, og bemærkede at de fandt at responsen på deres arbejde var mindre god på AHO end på UiT. Konkret blev der nævnt, at der er mindre tid til respons og ingen tid til at 'rette fejl', ligesom nogle havde dårlige erfaringer fra et fælles undervisningsforløb med arkitektstuderende på AHO.

Nogle af disse forhold burde umiddelbart kunne justeres, andre har nok at gøre med bemandingsforhold og deltidskontrakter, og atter andre kan også vedrøre det forhold at de studerende i løbet af studietiden

⁴ På Alnarp i Sverige sigter man efter 40 timer/ugen. På det Kgl. Akademi i København regnes der med 42 timer/uge udregnet i forhold til ECTS og antallet af feriedage/år.

bliver bedre til at forstå og reflektere over responsen fra underviserne, og selv tage bedre hånd om og ansvar for deres læring.

Vi forstår, at kendskabet til fagområdet og de mangeartede muligheder der ligger i uddannelsesstilbuddet kan være begrænset hos potentielle ansøgere. Det er en lille uddannelse og den kan være svær at få øje på i det samlede uddannelsesudbud, hvorfor der måske skal 'slås på tromme' for studietilbuddet på en lidt særlig måde. Her er de måske bedste ambassadører for uddannelsen de studerende selv – de nuværende og de færdiguddannede. Brug dem, send dem ud i landskaberne, til skoler og gymnasier, på et road-trip hvor de fortæller og viser eksempler på optagelsesprøver, studieopgaver og kan svare på spørgsmål om stort og småt ved studielivet, om studiet, undervisningen og alt det andet.

Studievejledere og kommunikationskonsulenter kan følge op og følge efter, men de har ikke den samme oplevede indsigt i studiet som de studerende har - så hvorfor ikke bruge dem?

De færdiguddannede kan desuden også fortælle om arbejdslivet efter uddannelsen, så en potentiel ansøger kan fægne sig et billede af hvad uddannelsen kan føre til - Hvilke døre åbner uddannelsesstilbuddet?

Jonna Majgaard Krarup
Professor i landskabsarkitektur PhD Arkitekt MAA
Det Kgl. Akademi Arkitektur Design Konservering
København d. 12.6.2025

Pål Dixon Sandberg
Landskapsarkitekt MNLA
Teamleder WHITE arkitekter
Oslo d. 05.06.2025

Sindre Berg Bekkåsen
Sindre Berg Bekkåsen
Landskabsarkitektstuderende 4. år
UiT
Tromsø d. 02.06.2025

Anders Larsson
Agr. Dr; lektor
SLU Alnarp
Institutionen för landskapsarkitektur
planering och förvaltning
Alnarp d.